

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 278/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Pol'nohospodárska Pôda s. r. o.**, Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, IČO 36 861 723, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Konečný, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 9 C 128/2016-413 z 29. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. novembra 2021 a doplnenou podaniami 30. novembra 2021 a 1. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 C 128/2016-413 z 29. septembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho si sťažovateľka uplatnila proti Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľka ako žalobkyňa sa podanou žalobou najprv domáhala určenia vlastníckeho práva k pozemku [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ]. Okresný súd túto žalobu zamietol rozsudkom sp. zn. 9 C 128/2016, ktorý následne potvrdil krajský súd rozsudkom č. k. 8 Co 219/2019-337 z 27. mája 2021. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka 9. augusta 2021 dovolanie. Následne okresný súd vyšším súdnym úradníkom rozhodol uznesením č. k. 9 C 128/2016-372 z 21. júla 2021, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 926,80 eur. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený už sudcom napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľky zamietol a rovnako zamietol aj jej návrh na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania o dovolaní z 9. augusta 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti spochybňuje účelnosť priznania náhrady trov za štyri úkony právnej služby z celkovo deviatich úkonov právnej služby priznaných okresným súdom protistrane. Sťažovateľka namietala účelnosť nasledujúcich úkonov: vyjadrenie z 26. septembra 2019 (a), vyjadrenie k odvolaniu o zastavení konania z 5. augusta 2016 (b), vyjadrenie k odvolaniu k uzneseniu o prerušení konania z 21. apríla 2016 (c) a vyjadrenie k žalobe z 24. septembra 2015 (d). Sťažovateľka tvrdila, že v podaniach protistrany buď neboli uvedené žiadne nové relevantné informácie (a, b, c), alebo nemá vedomosť o vykonaní takého úkonu (d). Sťažovateľka tvrdila, že okresný súd sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s ňou uvedenými námietkami, ale iba všeobecne odkázal na zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Rovnako namietala, že pri rozhodovaní o náhrade trov nebol zohľadnený § 257 CSP (nepriznanie náhrady trov konania pre dôvody hodné osobitného zreteľa), a tiež, že napadnuté uznesenie bolo vydané predčasne, pretože proti rozhodnutiu o merite veci bolo podané dovolanie. Sťažovateľka preto uzavrela, že skutkové a právne závery v napadnutom uznesení boli zjavne neodôvodnené a arbitrárne, čo malo mať za následok porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. V prípade porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľka poukázala na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 79/2009 zo 14. júla 2009, podľa ktorého rozhodnutím o trovách konania možno porušiť základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý súdny proces, a tým aj základné právo vlastníť majetok.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva vlastníť majetok (čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) napadnutým uznesením okresného súdu.

6. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1, 4, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu prvým výrokom napadnutého uznesenia okresného súdu:

7. Prvým výrokom napadnutého uznesenia okresný súd zamietol sťažnosť sťažovateľky proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o trovách konania z 21. júla 2021.

8. Ústavný súd zdôrazňuje, že z jeho judikatúry (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich toto konanie, resp. pokiaľ by išlo o zjavnú svojvôľu, prepiaty formalizmus či celkom absentujúce odôvodnenie výroku o trovách (napr. II. ÚS 478/2014, I. ÚS 112/2019, IV. ÚS 601/2021).

9. Do rámca ústavnoprávneho prieskumu preto nie je možné zaradiť opakované formálne posudzovanie účelnosti jednotlivých úkonov právnej pomoci (pri ktorých nebola žiadna pochybnosť, že boli reálne vykonané, pozn.), a to iba na základe subjektívneho vnímania sťažovateľky. Rovnaký záver platí pre posudzovanie toho, o ktorých úkonoch protistrany mala, resp. mohla mať sťažovateľka reálnu vedomosť. Aj keď je ťažko predstaviteľné, že by sťažovateľka nemala vedomosť o tom, že protistrana sa vyjadrila k jej žalobe. V každom prípade potenciálne pochybenie okresného súdu v tejto veci (nedoručenie vyjadrenia protistrany k žalobe sťažovateľky, pozn.) nemá žiadnu súvislosť s rozhodovaním o trovách, t. j. s napadnutým uznesením.

10. Okrem toho hoci sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti poukázala aj na nezohľadnenie možnosti na nepriznanie náhrady trov konania pre dôvody hodné osobitného zreteľa, vo svojej ústavnej sťažnosti opomenula uviesť akýkoľvek dôvod hodný osobitného zreteľa relevantný v jej prípade.

11. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie

(I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

12. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už formuloval právny názor (pozri napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 153/2021), podľa ktorého má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti (alebo jej časti) významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľky, v danom prípade navyše zastúpenej kvalifikovaným právnym zástupcom, aby čo najpresnejšie opísala skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu konkrétnych práv poskytovaných ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Iba uvedenie článkov ústavy v petite ústavnej sťažnosti nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver formulovať aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie.

13. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

14. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti (úplná absencia odôvodnenia, resp. ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia tejto časti ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľku nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019).

15. Na základe už uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a obsahom označených práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľka domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Taktiež časť ústavnej sťažnosti (dôvody hodné osobitného zreteľa, pozn.) neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti obsahovo korešpondujúce s návrhom na rozhodnutie vo veci samej.

16. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú v spojení s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde (pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí).

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1, 4, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu druhým výrokom napadnutého uznesenia okresného súdu:

17. Druhým výrokom napadnutého uznesenia okresný súd zamietol návrh sťažovateľky z 9. augusta 2021 na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania o dovolaní. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedla žiadny argument nad rámec konštatovania, že toto uznesenie (o trovách, pozn.) bolo predčasné, lebo bolo podané dovolanie proti rozhodnutiu v merite veci.

18. Okresný súd pritom v napadnutom uznesení vo vzťahu k námietke predčasnosti rozhodnutia o trovách uviedol: *„Ustanovenie § 164 CSP upravuje fakultatívne dôvody prerušenia konania v prípade, ak prebieha súdne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu a súd neurobí iné vhodné opatrenia. Pri rozhodovaní o návrhu na prerušenie konania súd uvažuje v intenciách vhodnosti, pretože prípadným prerušením konania, môže dôjsť k predĺženiu konania. Z vyššie uvedeného vyplýva, že konanie, pre ktoré navrhol žalobca prerušenie, je už právoplatne ukončené dňom 07.07.2021. Na základe toho súd jeho návrh na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol. Podanie dovolania nie je dôvodom pre prerušenie konania o výške trov konania, keďže vec je aj v časti nároku na náhradu trov konania právoplatne ukončená. Súd tento návrh žalobcu zamietol, pretože skutočnosť, že žalobca podal dovolanie proti právoplatným rozsudkom, nie je podľa názoru súdu dôvodom na prerušenie konania podľa § 164 CSP. Súd uvádza, že zákon dáva súdu možnosť, nie povinnosť konanie prerušiť. Ustanovenie § 164 CSP upravuje fakultatívne prerušenie konania, pričom súd vždy musí podriadiť priebeh konania aj zákonnej požiadavke rýchlej a účinnej ochrany práv účastníkov v súdnom konaní a použiť to opatrenie, prostredníctvom ktorého je ochrana práv účastníkov konania rýchlejšia a účinnejšia. Rozhodujúcim hľadiskom je teda zásada hospodárnosti konania, preto prerušenie konania predstavuje vo všeobecnosti skôr výnimku ako pravidlo. Ak by zákonodarca mal v úmysle, aby podanie dovolania malo mať za následok prerušenie konania, vyjadril by to priamo v zákone. Žalobca dovolaním napadol právoplatné rozhodnutie súdu, preto je nimi súd prvej inštancie viazaný, na čo podanie dovolania nemá vplyv. Prípadné prerušenie konania z dôvodu podania dovolania žalobcu by viedlo k neučelnému predlžovaniu konania, čím by došlo k porušeniu práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 Ústavy SR. Aj z tohto dôvodu súd návrh na prerušenie konania žalobcu zamietol.“*

19. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa relevantným spôsobom vysporiadal s možnosťou prerušenia konania a svoje rozhodnutie zrozumiteľne vysvetlil. Ústavný súd preto považuje už uvedené závery za ústavne súladné.

20. Navyše sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti žiadnym spôsobom ani len nespochybnila žiadny z týchto záverov okresného súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní musel konštatovať, že ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorá je zastúpená právnym zástupcom, nespĺňa požiadavky kvalifikovanej ústavnej sťažnosti, ktorá by zodpovedala zákonným požiadavkám.

21. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde (pre nedostatok náležitostí

ustanovených zákonom) v spojení s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (ako zjavne neopodstatnenú).

22. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ako ich špecifikovala v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu